

فلسطین، جنبش‌های آزادی بخش و فضای مجازی

غلام حیدر اسماعیلی^۱

جواد رقیوی^۲

چکیده

امروزه فضای مجازی مهم‌ترین ابزار و گسترده‌ترین بستر برای تبادل اندیشه‌هاست و با استفاده از آن می‌توان در کمترین زمان رخدادها را رسانه‌ای کرد. از جهتی جنبش‌های آزادی‌بخش به عنوان یک ایدئولوژی و فلسطین به عنوان نماد جنبش‌های آزادی‌بخش در عرصه بین‌الملل و به طور خاص در جهان اسلام مطرح است. پرسش این است که چه رابطه‌ای بین فلسطین، جنبش‌های آزادی‌بخش و فضای مجازی وجود دارد و این سه مؤلفه چه تأثیر و تأثراتی بر یکدیگر و از یکدیگر دارند یا می‌توانند داشته باشند؟ در این مقاله با اتکا بر اطلاعات موجود در فضای رسانه‌ای و ارتباطات جمعی و منابع کتابخانه‌ای، به روش تحلیلی، انواع و مصادیق مناسبات و تعاملات سازنده بین سه ضلع فلسطین، جنبش‌های آزادی‌بخش و فضای مجازی مورد بحث قرار گرفته است و این نتیجه به دست آمده است که علی‌رغم اینکه عمده ظرفیت‌های فضای مجازی در اختیار رقبای جنبش‌های آزادی‌بخش است، فضای مجازی تا حدود زیادی توانسته است، به انتقال آرمان ملت فلسطین و ارزش‌های آزادی‌خواهانه به جوامع و ملت‌های دیگر موفق شود؛ تا جایی که خالق پدیده‌های نوینی مانند امت واحده مجازی و آرایش جنگی مجازی گردد. همچنین محور مقاومت توانسته است در بستر فضای مجازی، مقاومت مردم فلسطین را به مثابه الگویی برای دیگر نهضت‌های آزادی‌خواه معرفی نماید.

واژگان کلیدی: فلسطین، جنبش‌های آزادی‌بخش، مقاومت، فضای مجازی.

۱. دانش‌پژوهش کارشناسی ارشد کلام اسلامی، جامعة المصطفی العالمیة، نمایندگی خراسان.

۲. استادیار جامعة المصطفی العالمیة، نمایندگی خراسان، گروه فلسفه و کلام، jraghavi@yahoo.com

مقدمه

دنیای امروز عصر ارتباطات نام گرفته است؛ زیرا رسانه‌ها و وسایل ارتباط جمعی به واسطه سرعت، تداوم و وسعت جهانی، به مثابه جزء لاینفک ارتباطات اجتماعی در نظر گرفته می‌شود؛ به گونه‌ای که تصور دنیای بدون رسانه برای ما غیرممکن است. از جمله ابزارهای ارتباط جمعی، شبکه‌های اجتماعی است که امروزه از آن بیشتر به فضای مجازی یاد می‌شود و به عنوان یک پل ارتباطی مهم، ارزان و سریع در بین همه افراد و جوامع، شناخته شده و مورد استفاده نیمی از مردم جهان قرار گرفته است که می‌توان با آن در کمترین زمان ممکن همه رخدادهای جهان را به طور گسترده و فراگیر رسانه‌ای نمود که اهمیت بالای موضوع را نشان می‌دهد. این مهم آنجا بیشتر نمود پیدا می‌کند که مقام معظم رهبری درباره اهمیت فضای مجازی فرمودند: «اهمیت فضای مجازی به اندازه اهمیت انقلاب اسلامی است و عرصه فرهنگی عرصه جهاد است. اگر از فضای مجازی غافل شویم، اگر نیروهای مؤمن و انقلابی این میدان را خالی کنند، مطمئناً ضربه خواهیم خورد» (وزارت فرهنگ، ۱۴۰۰/۰۴/۰۲).

تفکر انقلاب اسلامی محدود و منحصر به جغرافیای ایران نبوده؛ بلکه شامل همه مستضعفان و مظلومان عالم می‌شود که بیان‌گذار انقلاب حضرت امام خمینی علیه السلام و رهبر معظم انقلاب حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای به آن اشاره و تأکید داشته و دارند. فلسطین و جنبش‌های آزادی‌بخش، همیشه مورد حمایت انقلاب اسلامی ایران بوده و هستند.

با فراگیر شدن بیماری کرونا و نبود شرایط برای تجمعات و برقراری ارتباط حضوری و برگزاری مراسمی مانند گرامی‌داشت روز جهانی قدس، سبب شد تا اهمیت فضای مجازی بیش از پیش نمایان شود. البته این اهمیت از دید استکبار جهانی و استعمار جدید (اسرائیل) پنهان نبوده است و تلاش کرده و می‌کند تا فضای مجازی را در اختیار خود بگیرند و به نفع خودشان مدیریت کنند.

«جنبش آزادی‌بخش، جنبش میهن‌پرستانه در میان مردم يك کشور بر ضد

اشغالگران بیگانه است. نهادهای سیاسی و حقوقی بین‌المللی نیز به مسئله جنبش‌های آزادی‌بخش و تمایز آن با تروریسم توجه کرده‌اند. این نهادها در عین اینکه تروریسم را محکوم می‌کنند، ولی جنبش‌های آزادی‌بخش را به مشروعیت می‌شناسند. این امر، در سازمان ملل متحد نیز مورد توجه قرار گرفته است؛ به‌طوری‌که مجمع عمومی سازمان ملل با حمایت از این نهضت‌ها کوشیده است تعریفی منطقی که موجب وجاهت قانونی و مشروعیت آنها در عرصه بین‌المللی شود، ارائه دهد. براین اساس، مجمع عمومی سازمان ملل در بسیاری از قطعنامه‌هایش، با تأکید بر حق خودمختاری، به‌عنوان يك اصل (ماده ۱ بند ۲ منشور سازمان ملل)، و حق خودمختاری سرزمین‌های تحت استعمار، نهضت‌های آزادی‌بخش را گروه‌هایی نامیده است که برای خودمختاری و رهایی از استعمار و اشغال بیگانه و رژیم‌های نژادپرست، در راه احقاق حق تعیین سرنوشت ملت خود می‌کوشند (ماده ۷۳ منشور سازمان ملل)» (کرمی و دیگران، ۱۳۹۳: ۳).

جنبش‌های آزادی‌بخش که پرآوازه‌ترین آن جنبش آزادی‌بخش فلسطین است و مهم‌ترین مسئله جهان اسلام و پیچیده‌ترین مسئله در عرصه بین‌الملل به شمار می‌رود، برای مبارزه با استکبار جهانی و استعمار جدید و استقلال سیاسی و اقتصادی و مبارزه با تبعیض و نژادپرستی به وجود آمده‌اند.

با توجه به اهمیت فضای مجازی و مهم بودن فلسطین و جنبش‌های آزادی‌بخش، درباره نسبت بین آنها پرسش‌هایی مطرح می‌شود؛ از جمله اینکه ارتباط بین فلسطین و جنبش‌های آزادی‌بخش چیست؟ و چه تأثیر و تأثیری فلسطین، جنبش‌های آزادی‌بخش و فضای مجازی بر یکدیگر دارند؟ با بررسی اجمالی روشن شد که حول محور موضوعات فلسطین، جنبش‌های آزادی‌بخش و فضای مجازی، به تفکیک از هم، تحقیقات و پژوهش‌هایی صورت گرفته است؛ اما در نوشته حاضر به پیوستگی سه مؤلفه فلسطین، جنبش‌های آزادی‌بخش و فضای مجازی و تأثیر و تأثرپذیری هریک از آنان بر یکدیگر و یا از همدیگر پرداخته شده است.

آنچه در این تحقیق بیشتر مورد امعان نظر بوده این است که از جهتی فضای مجازی بستر آماده، آسان و کم‌هزینه‌ای برای انتقال و تبادل اطلاعات، بیداری ملل و دول آزادی‌خواه و آگاهی از رویدادها و اخبار جنبش‌های آزادی‌خواه و فلسطین است. از سوی دیگر، فضای مجازی تا حدودی توانسته ملت فلسطین را به‌خاطر چند دهه مقاومت و مبارزه، به‌عنوان الگوی مقاومت و آزادی‌خواهی به سایر ملت‌ها و جنبش‌های آزادی‌بخش، معرفی نماید. متقابلاً فلسطین و جنبش‌های آزادی‌بخش با فعالیت و استفاده از فضای مجازی توانسته و می‌توانند بیشتر بر آن تأثیر گذاشته و در بسیاری از مواقع و موارد در برابر هجمه‌های آمریکایی اسرائیلی از خویش دفاع کرده و نقشه‌های آنها را نقش‌برآب نماید.

هدف این پژوهش این است که گامی مؤثر برای معرفی تأثیرات مثبت و بسترساز فضای مجازی به نفع فلسطین و جنبش‌های آزادی‌بخش بردارد.

مبادی تحقیق

فلسطین

دهخدا در مدخل فلسطین نوشته است: «فلسطین از اجناد شام است، و نسبت بدان فلسطی و فلسطینی است. ناحیتی است به شام با کشت و برز و میوه‌ها و خواسته‌ها و مردم بسیار و رمله قصبه فلسطین است و شهر غزه و بیت اللحم و شهر مسجد ابراهیم و شهرک نابلس و ارنجا [ظ: اریحا] و شهر بیت‌المقدس از فلسطین باشد (از حدود العالم)» (دهخدا، ۱۳۷۷: ۱۷۲۰۷).

به لحاظ جغرافیایی و در اصطلاح بین‌المللی، فلسطین کشوری مسلمان‌نشین است که در آن مسجدالاقصی (قبله اول مسلمین) واقع است. پایتخت آن بیت‌المقدس است و با کشورهای سوریه، مصر، لبنان و اردن مرز مشترک دارد. فلسطین در سال ۱۹۱۷ م به‌وسیله بریتانیای کبیر اشغال و زمینه تجاوز به فلسطین به‌وسیله یهودیان صهیونیستی (اسرائیل) را فراهم نمود. سرزمین فلسطین در سال ۱۹۴۸ م به‌وسیله اسرائیل اشغال شد و این اشغال همچنان ادامه دارد. این کشور از

زمان تجاوز اسرائیل، شاهد جنگ‌ها، انتفاضه‌ها و قتل‌عام‌ها و جنایات وحشیانه زیادی علیه مردم مظلوم خود بوده است

جنبش‌های آزادی‌بخش

جنبش در لغت (جُنُب + شِ پسوند اسم مصدر) از جُنیدن، به معنای حرکت و مقابل سکون است (دهخدا، ۱۳۷۷: ۷۸۶۷).

آزادی‌بخش مترادف آزادی‌خواه به معنای طرفدار حکومت آزاد و آزادی‌طلب است (دهخدا، ۱۳۷۷: ۱۱۸).

درباره کاربست اصطلاحی این ترکیب می‌توان گفت، تحرکات و اقدامات سازمان‌یافته افرادی است که در برابر حکومت مرکزی یا نیروهای اشغالگر صورت می‌گیرد و در توضیح آن گفته شده است: «به‌طورکلی می‌توان گفت جنبش‌های ملی مقاومت در مبارزه مشروع خود علیه کلیه اشکال استعمار، اشغال بیگانگان و تبعیض نژادی، بر اصل تعیین سرنوشت تکیه دارند که در اسناد مهم بین‌المللی و حقوق بشری به آن اذعان شده و قوانین بین‌المللی بر حق مشروع همه ملت‌ها در این راستا تأکید دارند. جنبش‌ها به‌خاطر اهداف ملی‌گرایانه خود، با وجود اینکه دشمن اشغالگر یا استعمارگر آنها را گروه‌های تروریستی می‌نامد، در داخل کشور از حمایت گسترده مردمی برخوردارند (در واقع پایگاه مردمی دارند). مبارزات آزادی‌بخش در اصل مبارزه نظامی و مسلحانه گروه‌های سازمان‌یافته‌ای است که در شمار نیروهای مسلح رسمی تابع هریک از دولت‌های در حال جنگ شمرده نمی‌شوند و هدف آنها از عملیات نظامی، آسیب رساندن به نیروهای اشغالگر و در نتیجه آزادسازی وطنشان است» (مؤسسه اندیشه‌سازان نور، ۱۳۸۶: ۵۲).

فضای مجازی

«مفهوم فضای مجازی» در اصطلاح که در واقع حاصل تکنولوژی غرب است، واژه‌ای است که در خلال دهه ۱۹۹۰ از طریق اینترنت کاربرد عمومی یافت. فضای مجازی یکی از واژه‌هایی است که نخستین بار ویلیام گیسون نویسنده پیش‌روی

داستان‌های علمی تخیلی در سال ۱۹۸۴ به کار برد. از نظر او فضای مجازی فضایی تخیلی است که از اتصال رایانه‌ها پدید آمده است، که تمامی انسان‌ها و منابع اطلاعاتی را به هم متصل کرده است.

تعریفی که اکسفورد از فضای مجازی ارائه می‌دهد، چنین است: فضای مجازی، فضایی تئوری است که ارتباطات کامپیوتری در آن رخ می‌دهد. فضای مجازی، فضای گسترده جهانی است که شبکه‌های گوناگون رایانه‌ای در اندازه‌های متعدد و حتی رایانه‌های شخصی را با استفاده از سخت‌افزارها و نرم‌افزارهای گوناگون و با قراردادهای ارتباطی به یکدیگر وصل می‌کند» (<https://savaderesane.ir/>).

باید توجه کرد که مراد از مجازی در این اصطلاح در مقابل واقعی نیست؛ بلکه در مقابل فیزیکی است. آیت‌الله جوادی آملی در این باره می‌فرماید: «هرکه غافل از خطرات و آسیب‌های این فضا است، باید بداند این فضا حقیقی است، نه مجازی؛ هر جا فکر و اندیشه منتقل شود، فضای حقیقی است» (خبرگزاری صدا و سیما، ۱۳۹۷/۰۲/۰۶).

فلسطین و جنبش‌های آزادی‌بخش

جنبش‌های آزادی‌بخش، به نهضت‌هایی اطلاق می‌شود که پس از پایان جنگ جهانی دوم، در کشورهای مستعمره و نیمه‌مستعمره و وابسته در آسیا و آفریقا و آمریکای لاتین با هدف کسب استقلال سیاسی و اقتصادی و براندازی سلطه و نفوذ استعمار شروع به فعالیت کردند. این گروه‌ها اغلب خود را جنبش‌های آزادی‌بخش ملی می‌نامیدند و طرفداران آنها نیز بر همین عقیده بودند. از نمونه‌های عالی این گونه سازمان‌ها، جنبش آزادی‌بخش ملی الجزایر به رهبری احمد بن بلا بود که در سال ۱۹۵۴ با فرانسه اعلام جنگ کرد و هم‌اکنون، پرآوازه‌ترین جنبش آزادی‌بخش در جهان، جنبش آزادی‌بخش فلسطین است. در این میان، جامعه بین‌الملل برای اینکه یک جنبش آزادی‌بخش را به یک نقش‌آفرین سیاسی مشروع تبدیل کند، تلاش‌هایی را انجام دادند. برای مثال، می‌توان از سازمان آزادی‌بخش فلسطین نام برد که اکنون

در عرصه سیاست بین‌الملل مطرح و از بازیگران مورد پذیرش است. پیروزی انقلاب اسلامی ایران و حمایت‌های امام خمینی علیه‌السلام از همه آزادی‌خواهان به‌خصوص مردم مظلوم فلسطین، سبب شد تا جنبش‌های آزادی‌خواه، به‌ویژه فلسطینیان قوت و قدرت بگیرند و علتی شد تا دیگر مظلومان عالم به فکر مقاومت و مبارزه با هر نوع استعمار و استبداد بیفتند.

«امام خمینی به‌عنوان رهبر انقلاب اسلامی، هم پیش از پیروزی انقلاب اسلامی و هم پس از آن، نهضت‌های آزادی‌بخش و اصلاح‌طلب را مورد حمایت خود قرار می‌دادند که جلوه بارز آن، در نهضت مسلمانان فلسطین و قیام آنان علیه اسرائیل متجلی است. نهضت‌های اصلاحی و انقلابی که خواهان مبارزه با ظلم و استعمار بودند، بدون اینکه نسبت به گرایش‌های دینی و مذهبی آنان حساسیتی نشان دهند، مورد حمایت امام خمینی قرار داشتند» (هاشمی، ۱۳۸۲: ۸۳).

امام خمینی علیه‌السلام بدون هرگونه محافظه‌کاری، حمایت فکری، سیاسی و اخلاقی خود را اعلام نمود و دست خود را به گرمی به سوی تمام مسلمانان دراز کرد: «من دست خود را با گرمی به سوی تمامی مسلمانان که راه‌هایی از استعمار را می‌پیمایند و در راه استقلال سیاسی صحیح و شکستن زنجیرهای اسارت بیگانه تلاش می‌کنند، دراز می‌کنم». ایشان همچنین اعلام می‌کنند: «ما با تمامی مظلومان جهان مشارکت می‌کنیم و تمامی مظلومان جهان را یاری می‌دهیم» و نیز می‌گویند: «من پشتیبانی خود را از تمامی جنبش‌هایی که برای آزادی از چنگال نیروهای بزرگ چپ و راست مبارزه می‌کنند، اعلام می‌کنم» (امام خمینی، ۱۳۸۲: ۸۹).

ملت مسلمان فلسطین به تجاوز و اشغال کشورشان به‌وسیله اسرائیل در سال ۱۹۴۸م هیچ‌گاه بی‌تفاوت نبودند و برای مبارزه با این تجاوز آشکار، جنبش‌هایی را تشکیل دادند. در سایر کشورهای اسلامی هم که شکلی از استعمار و یا تبعیض نژادی وجود داشت، جنبش‌هایی به وجود آمد که تعدادی از این جنبش‌های اسلامی و فلسطینی را نام می‌بریم. ضرورت شناخت جنبش‌های آزادی‌بخش، به‌خصوص جنبش‌های آزادی‌بخش اسلامی

بر همه مسلمانان روشن است. همچنین ضرورت شناسایی جنبش‌های اسلامی به‌ویژه جنبش‌های فلسطینی از آنجا ناشی می‌شود که مسلمانان را امت واحده و قدس را جزء پیکره جغرافیای جهان اسلام و صهیونیسم را دشمن مشترک و فلسطینیان را برادران مسلمان خویش می‌دانیم و به پیروی از حضرت علی علیه السلام که فرمود: «کونوا للظالم خصماً و للمظلوم عوناً» (دشتی، ۱۳۸۲: نامه ۴۷) عمل می‌کنیم.

از جنبش‌های آزادی‌بخش اسلامی و ملی فلسطینی می‌توان سازمان آزادی‌بخش فلسطین - ساف، جبهه نجات ملی فلسطین - جبهه انقاز، جهاد اسلامی، فتح و حماس، و از جنبش‌های اسلامی معاصر می‌توان به جنبش حزب الله لبنان، انصار الله یمن، شیعیان بحرین و شیعیان نیجریه نام برد. ممکن است فلسفه وجودی و تاکتیک این جنبش‌ها با هم تفاوت‌هایی داشته باشد، اما در آرمان‌ها و راهبردها اشتراکاتی دارند. در اوایل پیروزی انقلاب اسلامی ایران مورخ ۱۳۶۱/۳/۱۸ همایشی متشکل از ۲۵۰ هیئت از نهضت‌های اسلامی سراسر جهان، به مدت یک هفته در تهران برگزار شد. در پایان این همایش، قطعنامه‌ای نیز صادر شد که از جمله مواد و بندهای آن عبارت بود از:

«بند اول: خواهیم کوشید تا ملت‌های محروم جهان را در امتداد خط فکری سیاسی انقلاب اسلامی به گسترش مبارزه ضد استکباری و سعی و کوشش در جهت حاکمیت الله در زمین سوق داده و آرمان‌های قرآن کریم، تشکیل امت واحده و اعتلای کلمه الله را عملی گردانیم.

بند چهارم: ما بدین وسیله از مبارزات حق طلبانه ملل محروم و نهضت‌های آزادی‌بخش جهان اسلام حمایت جدی و قاطع نموده، مجاهدت‌های انقلابی خلق‌های آسیا، آفریقا و آمریکای لاتین و همچنین مبارزات ملت شرافتمند ایرلند و سیاهان قهرمان آمریکا را ستوده، پشتیبانی مادی و معنوی آنان را یک وظیفه مقدس انسانی - اسلامی می‌دانیم» (حشمت‌زاده، ۱۳۸۵: ۱۳۸).

از محتوای بند اول و چهارم این قطعنامه نهضت‌های اسلامی می‌توان به اشتراکاتی

در میان آنها از قبیل مقاومت، تلاش برای تشکیل امت واحده، مبارزه علیه استکبار و حمایت از مبارزان ضد استکباری و استعماری رسید. امروز آزادی فلسطین و قبله اول مسلمین (قدس شریف) به عنوان اولین مسئله جهان اسلام مطرح است و یکی از آرمان‌های همه جنبش‌های آزادی‌خواه تعریف می‌شود. با توجه به اشتراک و افتراق فلسطین و جنبش‌های آزادی‌بخش می‌توان گفت که هر جنبش فلسطینی، آزادی‌بخش بوده؛ ولی هر جنبش آزادی‌بخش فلسطینی نیست؛ لذا نسبت فلسطین با جنبش‌های آزادی‌بخش عموم و خصوص مطلق است.

تأثیر و تأثرات فلسطین، جنبش‌های آزادی‌بخش و فضای مجازی

یکی از مؤلفه‌های قدرت و اقتدار در جوامع هزاره سوم، کنترل فضای مجازی است. قدرت‌نمایی کشورهای مدعی در فضای مجازی، تلاش جهت مدیریت این فضا و پیشبرد اهدافشان از این طریق، نشان از اهمیت بالا و مهم فضای مجازی و امکان تأثیر گذاشتن بر آن است. هیچ مانعی برای فلسطین و جنبش‌های آزادی‌بخش وجود ندارد تا آنها نتوانند مانند دیگران از این مهم برخوردار شوند؛ بلکه آنها توانسته و می‌توانند با استفاده از توان و دانش خود بر آن اثر گذاشته و در مدیریت و کنترل آن سهمیم شوند و متقابلاً فضای مجازی هم تأثیراتی را بر فلسطین و جنبش‌های آزادی‌بخش گذاشته است که به مهم‌ترین آن تأثیر و تأثرات اشاره می‌شود.

ایجاد امت واحده مجازی

با توجه به تأکید قرآن کریم بر امت واحده بودن اسلام که می‌فرماید: «(ای پیامبر!) اینان بی‌گمان امت شمایند؛ امتی یگانه، و منم پروردگارتان (پرودگار یگانه)، پس تنها مرا پرستید» (انبیاء: ۹۲)؛ خوشبختانه آمادگی و ظرفیت ایجاد امت واحده اسلامی در فضای مجازی برای پایان بخشیدن به هیمنه پوچ و پوشالی رژیم صهیونیستی در بین جهان اسلام به خصوص جوانان عرب‌زبان کاملاً فراهم بوده و طبق گزارش‌ها، یکی از مهم‌ترین موضوعات سیاسی نزد کاربران فضای مجازی در بین مسلمانان به خصوص مسلمانان جهان عرب، قدس و رهایی فلسطین و جبهه مقاومت اسلامی و شهید

قدس «سردار قاسم سلیمانی» بوده است.

در این راستا به نقل از خبرگزاری تسنیم، «در سال‌های اخیر هشتگ‌های ضد آمریکایی و ضد اسرائیلی در صدر پرکاربردترین موضوعات سیاسی در فضای مجازی در بین کاربران عرب‌زبان بوده است؛ هشتگ‌هایی همچون «میشاق فلسطین»، «التطبیع خیانه» و «مغریبون ضد التطبیع» بیشترین هشتگ‌هایی بوده است که در انتقاد به عادی‌سازی روابط کشورهای عربی با رژیم صهیونیستی به کار گرفته شده است و طبق گزارش روزنامه صهیونیستی هاآرتص، ۹۰ درصد محتوایی که در موضوع عادی‌سازی روابط کشورهای عربی با رژیم صهیونیستی منتشر شد، محتوای سلبی و ضد عادی‌سازی بوده است» (عرب: ۱۴۰۰/۰۲/۸۷). یکی از مهم‌ترین اهداف و آرمان‌های جنبش‌های آزادی‌بخش و محور مقاومت، تشکیل امت واحده و اعتلای کلمه «الله» است. اکنون که آزادی‌خواهان و دوستداران فلسطین و حامیان محور مقاومت، در فضای مجازی گرد هم آمدند و به محتوای فلسطین، قدس شریف و مقاومت استقبال نشان داده‌اند، می‌توان از این ظرفیت، استفاده بیشتر کرده و امت واحده را ایجاد کرد و ملت‌ها و جوانان دوستدار فلسطین را با هم مرتبط و هماهنگ کرده و با برنامه‌ریزی، هویت فلسطین و مقاومت را تقویت نمود. البته فضای مجازی اختلافاتی را که در بین گروه‌های فلسطینی وجود داشته و پراکندگی که بین فلسطینیان در کشورهای لبنان، سوریه، اردن و... وجود دارد، بسیار کم‌رنگ کرده و بر وحدت ملت فلسطین تأثیر گذاشته است. ایجاد امت واحده مجازی با تلاش‌های فلسطینیان، جنبش‌های آزادی‌بخش و حامیان‌شان در فضای مجازی، می‌تواند پُررنگ شود. ضرورت ایجاد امت واحده مجازی در ایام کرونا بیشتر مشخص شد؛ چون در این ایام بهترین راه ارتباطی، حمایتی و اطلاعاتی همین فضای مجازی بود و تا حدودی ظرفیت ایجاد آن آماده و روشن گردید.

آرایش جنگی مجازی

امروزه با رشد خیره‌کننده پیشرفت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات، اعمال قدرت

به طور مستقیم و غیر مستقیم به منظور جهت‌دهی باورها، ترجیحات و اولویت‌ها، الگوهای فکری و رفتاری به صورت گسترده در فضای مجازی در حال انجام است و قدرت‌های بزرگ، فناوری‌های فضای سایبر را به ابزاری برای حکمرانی، نفوذ و قدرت‌طلبی تبدیل کرده‌اند. «گزارش‌های مختلف نشان می‌دهند که شبکه‌های اجتماعی غربی مانند فیس‌بوک، توئیتر، اینستاگرام و واتساپ، به عنوان قدرتمندترین ابزار کنترل و مدیریت افکار عمومی مردم دنیا، دارای پیوندهای عمیق با رژیم صهیونیستی و آژانس امنیت ملی آمریکاست و در پشت آنها مافیایی قرار دارد که از یک سو صهیونیست‌ها و از سوی دیگر با مقامات آمریکایی مرتبط است» (تسنیم، ۱۴۰۰/۰۲/۲۲).

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای به منظور خطر نفوذ و نقشه‌های دشمن به ملت ایران می‌فرماید: «آرایش دشمن آرایش جنگی است؛ از لحاظ اقتصادی، سیاسی و فضای مجازی، آرایش جنگی گرفته؛ فقط از لحاظ نظامی علی‌الظاهر آرایش جنگی ندارد که آن هم البته حواس نظامی‌های ما جمع است؛ در مقابل این دشمنی که آرایش جنگی در مقابل ملت ایران گرفته، ملت ایران بایستی آرایش مناسب بگیرد» (خامنه‌ای: ۱۳۹۸/۰۲/۲۸). جمهوری اسلامی ایران به عنوان ام‌القری و حامی اصلی و مهم فلسطین و جنبش‌های آزادی‌بخش است. وقتی دشمن در فضای مجازی برای ایران آرایش جنگی گرفته باشد، به طریق اولی در برابر محور مقاومت آرایش جنگی گرفته و هدف آن تضعیف فلسطین و جنبش‌های رهایی‌بخش است. در زمانی که دشمن، آرایش جنگی به خود گرفته است، و رفتار و گفتار او نیز حکایت از یک صف‌آرایی همه‌جانبه علیه تفکر اسلامی و انقلابی دارد، فلسطین، جنبش‌های آزادی‌بخش و تمام حامیان آنان نیز باید آرایش جنگی متناسب با آن را و در همان فضا اتخاذ کنند و به فکر مقابله با دشمن باشند. دشمن را نه کوچک‌تر از اندازه واقعی و نه بزرگ‌تر از آنچه که هست، باید شناخت؛ تا بر اساس استراتژی و تاکتیک‌های او سلاح مناسب آماده کرد. ناآگاهی از ترفندها و تاکتیک‌های دشمن، در گام نخست با ضربه‌ای مهلک، محکوم به شکست

خواهد شد. لذا فلسطین و جنبش‌های مقاومت همان‌گونه که در میدان نبرد سخت، از آمادگی لازم نظامی برخوردار بوده و همیشه آرایش جنگی دارند، در فضای مجازی هم باید آرایش جنگی متناسب با نقشه‌های دشمن داشته و تقویت شوند.

در حملات و تجاوزات اسرائیل به غزه و حماس (ماه می ۲۰۲۱ میلادی)، شاهد بودیم که رژیم صهیونیستی با مدیریت افکار مردم دنیا، به‌خصوص فلسطینی‌ها را در حصر رسانه‌ای قرار داد و اکانت‌های مربوط به فلسطین و غزه از سکوها و پلتفرم‌های خارجی حذف شد. اما حماس با هوشمندی خاصی توانست پیام‌های خود را به اقصی نقاط عالم و به گوش آزادگان دنیا برساند و این موضوع سبب عقب‌نشینی اسرائیل شد و این رژیم با وساطت کشورهای اروپایی و برخی کشورهای دیگر، مجبور به آتش‌بس شد که خود بزرگ‌ترین پیروزی برای فلسطینی‌ها و محور مقاومت اسلامی محسوب می‌شود.

نکته مهم در این جنگ، بهره‌گیری گروه‌های مقاومت از تکنیک‌های جنگ شناختی، ادراکی، ترکیبی و رسانه‌ای در برابر رژیم صهیونیستی بود که برای نخستین بار آنها توانستند محاصره تبلیغاتی فلسطین و مردم مظلوم غزه را بشکنند و صدای خود را به دنیا برسانند و این مسئله موجب ترس و وحشت شدید صهیونیست‌ها گردید. این باعث شد که امروز استراتژی چشم در برابر چشم در حال اجرا باشد و فلسطینی‌ها توانسته‌اند این پیام واضح را به دنیا مخابره کنند که امنیت در برابر امنیت و شر در برابر شر.

توسعه گفتمان رسانه‌ای

سیدحسن نصرالله دبیر کل حزب الله لبنان در سخنانی در کنفرانس «تجدید گفتمان رسانه‌ای و مدیریت رویارویی» گفت: گفتمان رسانه‌ای آنچه در عرصه و میادین دیگر می‌گذرد را بیان می‌کند. توسعه رویارویی رسانه‌ای همگام با رویارویی نظامی، ضروری است. بُعد رسانه‌ای که باید ما آن را احیا کنیم، رویارویی با رژیم اسرائیل و هیمنه آمریکایی، یعنی رویارویی با دو پروژه آمریکا و اسرائیل در منطقه است. در این رویارویی جداسازی عرصه‌های رویارویی نباید وجود داشته باشد.

رویارویی رسانه‌ای باید به موازات رویارویی نظامی به پیش برود. وی تأکید کرد: هیمنه آمریکا سبب شده است که همه امکانات در منطقه به نفع دشمن صهیونیست باشد. رژیم صهیونیستی وجودش و زورگویی آن به علت حمایت آمریکاست. در مقابله با اشغالگران اسرائیلی و هیمنه آمریکا اجازه تفکیک رویارویی نیست. هیمنه آمریکا خطرناک است؛ زیرا بر اساس غارت و چپاول منابع و تحمیل رژیم‌ها و ممانعت از حق تعیین سرنوشت ملت‌ها استوار است. امکان آزادسازی فلسطین بدون رویارویی با هیمنه آمریکا در منطقه نیست؛ زیرا این هیمنه ارتش‌های منطقه را به کالبد‌های توخالی تبدیل کرده است. هر کشتاری که ارتش رژیم صهیونیستی مرتکب می‌شود، در واقع کشتاری آمریکایی-اسرائیلی است. وی در ادامه تأکید کرد: هرگونه معیاری که بتوان با آن حق را سنجید، ما آن را در آرمان و موضوع فلسطین و در گفتمان رسانه‌ای محور مقاومت می‌بینیم. فتنه سیاه یکی از اهدافش اگر پیروزی مقاومت نبود، این بود که فلسطین فراموش شود. گفتمان رسانه‌ای در محور مقاومت به حق ملت فلسطین بر اراضی اش و حق سوریه بر بلندی‌های جولان سوریه تکیه دارد» (خبرگزاری مهر: ۱۳۸۴/۰۴/۲۰). در مقابل امپراطوری عظیم رسانه‌ای، جریان رسانه‌ای تازه تأسیس و نوپای محور مقاومت وجود دارد که اغلب در سطح منطقه‌ای فعالیت دارند. از تأثیرگذارترین این رسانه‌ها شبکه پرس.تی.وی، المنار و العالم است که مخاطبان میلیونی در منطقه و جهان دارند. بخشی از توسعه گفتمان رسانه‌ای را می‌توان در فضای مجازی انجام داد و ضرورت این توسعه مشخص شد که این رسانه خود یک میدان نبرد و صحنه رویارویی است و نباید در کنار رویارویی نظامی و میدانی از او غافل شد. چه بسا این توسعه رسانه‌ای در بسیاری از موارد دست نظامیان را در میدان بگیرد و کمکشان کند. نقش پیروزمای برخی از این شبکه‌ها در بحران‌ها و بزنگاه‌های حساس چنان است که سید حسن نصرالله در جنگ ۳۳ روزه لبنان و اسرائیل می‌گوید: «لولا المنار لصاع الانتصار»؛ اگر المنار نبود، پیروزی از دست رفته بود (اسلام تایمز، ۱۳۹۶/۰۵/۲۵). فلسطین و جنبش‌های آزادی‌بخش

در فضای مجازی به توسعه گفتمان نیاز مبرم دارند. با توجه به میزان استفاده از فضای مجازی، این گفتمان تأثیراتی را تا به امروز گذاشته است و اعتماد صهیونیست‌ها به رسانه‌های مقاومت، نشان از همین تأثیر است. سیدحسن نصرالله به همین منظور بیان داشتند: «دشمن صهیونیستی به رسانه‌های مقاومت بیش از اظهارات سردمداران اسرائیل اعتماد دارند» (تسنیم: ۱۴۰۰/۰۴/۸۶).

بصیرت‌آفرینی

هدف کلی از بصیرت، شناخت و شناساندن حق و حقیقت است. مؤلفه‌های بصیرت در جنگ نرم همان مؤلفه‌های بصیرت در جنگ سخت است؛ با این تفاوت که صحنه جنگ نرم به شفافیت صحنه جنگ سخت نیست؛ چرا که در جنگ سخت تشخیص مصادیق دوست از دشمن چندان دشوار نیست و صف‌بندی‌ها کاملاً روشن است. اما در جنگ نرم به دلیل پیچیدگی صحنه و حوزه‌های آن که عمدتاً فرهنگی، اجتماعی و سیاسی و حتی نظامی است و هدف اصلی آن نیز تأثیرگذاری بر رخدادها، انتخاب‌ها و فرایندهای تصمیم‌گیری و الگوهای رفتاری و نهایتاً تغییر محاسبات است، طبعاً مقابله با آن دشوارتر و نیازمند تجهیز و ظرفیت‌سازی‌های مناسب برای آن صحنه است. استکبار جهانی و صهیونیست‌ها پس از ناامید شدن در جنگ سخت و به دلیل مقاومت ملت فلسطین و جنبش‌های آزادی‌بخش در این میدان، بر آن شدند تا از طریق جنگ نرم و در فضای مجازی بتوانند شکست‌های خود را جبران و با پوشش بر جنایات، به اهداف پلید خود برسند. «دشمن دو هدف را در جنگ نرم دنبال می‌کند: یکی زنجیره تأسی به حق را قطع کند و دوم حقایق را وارونه نشان بدهد. شما جوانان از فضای مجازی برای امیدآفرینی، برای توصیه به صبر، برای توصیه به حق، برای بصیرت‌آفرینی و برای توسعه خسته نشدن، تنبلی نکردن و بیکار نماندن و مانند اینها استفاده کنید» (خامنه‌ای: ۱۳۹۹/۸۲/۲۱). احسان عطایا، از مسئولان ارشد جنبش جهاد اسلامی فلسطین در ارتباط با تلاش‌های رژیم صهیونیستی، برای از بین بردن بصیرت مردم فلسطین بیان داشته است: «باید بگوییم که رژیم صهیونیستی سعی

داشت تا آگاهی و بصیرت فلسطینیان را از بین ببرد، تا مردم آن، این ظلم را فراموش کنند؛ اما مردم فلسطین و جنبش جهاد با این مسئله مبارزه کرده و سعی کردند تا در بین آحاد مردم، بصیرت‌افزایی کنند؛ کما اینکه می‌بینید که مردم فلسطین در برابر ظلم مقابله می‌کنند و آن دختر بچه فلسطینی به سرباز اسرائیلی سیلی می‌زند. این نشانه بصیرتی است که در بین مردم فلسطین وجود دارد» (خبرگزاری دفاع مقدس: ۱۳۹۷/۰۹/۰۵). نیروهای فلسطینی و مقاومت با استحکام مبانی اعتقادی و دینی و با آگاهی از توانمندی و شرایط خود و دشمن می‌توانند به مثابه افسران جنگ نرم در فضای مجازی حضور یابند و در برابر اهداف خصم مقابله کنند و ضمن دفاع از حق، حقیقت را به مخاطبان بشناسانند. «از اقدامات برجسته فلسطینی‌ها برای بصیرت‌آفرینی و اطلاع‌رسانی از جنایت رژیم صهیونیستی در فضای مجازی که توجهات زیادی را کل دنیا به خود جلب کرد، می‌توان به اقدام جنی تمیمی معروف به جنی جهاد، در فیلم برداری از جنایات روزانه اشغالگران علیه فلسطینیان و بارگذاری آن روی شبکه‌های اجتماعی اشاره کرد که مورد استقبال بسیاری از کاربران قرار گرفت و پشتیبانی‌های قابل ملاحظه‌ای از حقوق فلسطینیان را به دنبال داشت. همچنین اقدام آهنگ‌ساز و فعال فلسطینی، محمد عساف در ساخت نماهنگ «خون من فلسطین است» و انتشار آن از طریق یوتیوب، که در اوج خشونت‌های اشغالگران علیه فلسطینیان، بیش از ۴ میلیون بار مشاهده شد، نمونه دیگری از مصادیق استفاده از ظرفیت‌های فضای مجازی و بصیرت‌آفرینی برای دفاع از حقوق فلسطینیان بوده است» (تسنیم: ۱۴۰۰/۰۲/۲۲).

طبق گزارش‌ها به نقل از خبرگزاری تسنیم، یکی از مهم‌ترین هشتک‌های مورد استفاده کاربران به‌وسیله کاربران کشورهای عربی به‌خصوص جوانان عرب در سال ۲۰۲۰ توافق‌نامه موسوم به آبراهام (عادی‌سازی روابط با رژیم صهیونیستی) بوده است. هشتک‌های «میثاق فلسطین»، «التطبیع خیانه»، «خلیجیون ضد التطبیع» و «مغربیون ضد التطبیع» بیشترین هشتک‌هایی بوده است که در انتقاد به عادی‌سازی روابط

کشورهای عربی با رژیم صهیونیستی به کار گرفته شد. طبق گزارش روزنامه صهیونیستی هاآرتص، ۹۰ درصد محتوایی که در موضوع عادی‌سازی روابط کشورهای عربی با رژیم صهیونیستی منتشر شد، محتوای سلبی و ضد عادی‌سازی بوده است (تسنیم: ۱۴۰۰/۰۲/۰۶). این فعالیت‌ها نشان از وجود بصیرت‌آفرینی در فضای مجازی و به نفع مقاومت است. به نقل از سایت دنیای اقتصاد از «سیدجواد نصرالله، فرزند دبیرکل حزب الله لبنان در توییتی نوشت که پدرش خواسته تعامل با حسابهای صهیونیستی به صفر برسد. وی نوشته که بچه‌های انقلابی و حزب اللهی صفحات صهیونیست را نه لایک، نه باز نشر و نه منشن کنند، نه حتی زیر پست‌هایشان فحش بدهند. جواد نصرالله به نقل از پدرش سیدحسن نصرالله آورده که همه این اقدامات اعتراف به موجودیت رژیم غاصب است» (دنیای اقتصاد: ۱۳۹۹/۰۳/۰۳). این گفته سیدحسن نصرالله ضمن بیان اهمیت موضوع بصیرت در فضای مجازی، یک نوع بصیرت‌آفرینی است.

تقویت روحیه مقاومت و مبارزه

داشتن روحیه برای مقاومت و مبارزه و برای ادامه آن لازم و حیاتی است. روحیه مهم‌ترین عامل توان رزم و یکی از اصول پیروزی در همه جنگ‌ها محسوب می‌شود. بی‌بدیل‌ترین عامل برای دفع تهدیدها و فائق آمدن بر دشمنان پرشمار و مجهز به تجهیزات و فناوری‌های نوین است. این واقعیت در قرآن کریم چنین ترسیم شده است: «... بسا گروهی اندک که بر گروه بسیار، به اذن پرودگار پیروز شدند...» (بقره: ۲۴۹). نقش این عامل به عنوان جبران‌کننده برتری توان رزم در خطاب حضرت علی (ع) به خلیفه دوم در نبرد سپاه اسلام و سپاه ایران که در چند مرحله متحمل شکست سختی شده بود، چنین بیان شده است: «... در باب شمار بسیارشان ما در گذشته هرگز به پشت گرمی انبوه سپاه نمی‌جنگیدیم، به یاری و مدد خداوند بود که می‌جنگیدیم» (دستی، ۱۳۸۲: خطبه ۱۴۶). همچنین نقش این عامل در ارتقای توان رزم سپاه اسلام را علامه امین چنین نقل کرده است: «... ما در عصر پیامبر با بسیاری سپاهیان نمی‌جنگیدیم؛ بلکه تنها با بینش و بصیرت به نبرد دشمنان برمی‌خواستیم»

(امین، ۱۴۰۶: ۳، ۷۷).

با طولانی شدن مبارزات ملت فلسطین و بسیاری از جنبش‌های آزادی‌خواه و با توجه به تلقین ناامیدی و یأس از سوی دشمنان در رسانه‌ها و فضای مجازی، تقویت روحیه مقاومت و مبارزه برای محور مقاومت هم بسیار ضروری است. «سیاست تبلیغی و رسانه‌ای دشمن و فعال‌ترین برنامه‌های آن، مایوس‌سازی مردم و حتی مسئولان و مدیران ما از آینده است» (خامنه‌ای، ۱۳۹۷). در جهان عرب هم مایوس‌سازی از اصل مبارزه با اسلام به وسیله رسانه‌های عربی - غربی ترویج می‌شود. روزنامه رأی‌الیوم در این باره می‌نویسد: «بیشتر رسانه‌های کشورهای عرب حوزه خلیج فارس، ناامیدی و یأس را در میان مردم جهان عرب تبلیغ می‌کردند تا آنها را تسلیم طرح اسرائیل و آمریکا کنند و برای توافق‌های عادی‌سازی روابط با اسرائیل آماده سازند» (تسنیم: ۱۴۰۰/۰۴/۸۶). فضای مجازی بستر خوبی بوده برای تقویت روحیه مبارزاتی فلسطین و جنبش‌های آزادی‌خواه، اعتراضات به عادی‌سازی روابط با اسرائیل و به وجود آمدن هشتگ‌های فراوان در این مورد، تولیدات محتوا در مورد فلسطین و مقاومت، دفاع از هویت فلسطینیان و تلاش‌ها برای منتشر کردن مبارزات برحق آنان در فضای مجازی و استقبال مردم و جنبش‌های فلسطینی و غیرفلسطینی از این حمایت‌ها نشان‌دهنده تأثیرگذاری بر روحیه این ملت و همه ملت‌های آزادی‌خواه است. البته برای تقویت بیشتر روحیه نیاز به سرمایه‌گذاری بیشتر در فضای مجازی است و هنوز به طور احسن از ظرفیت این فضا استفاده نشده است.

محدود شدن کاربران فلسطینی

یکی از موضوعات پرطرفدار و پرکاربرد فضای مجازی در جهان اسلام در سال‌های اخیر، فلسطین و رهایی قدس از دست رژیم صهیونیستی بوده است و در طی این سال‌ها اطلاع‌رسانی در خصوص جنایت‌های رژیم اشغالگر علیه فلسطینیان و دفاع از حقوق فلسطینیان از طریق فضای مجازی، باعث شده که پشتیبانی گسترده‌ای از فلسطینی‌ها در میان نهادهای آموزشی، اتحادیه‌های کارگری،

سازمان‌های حمایت از حقوق زنان، احزاب سیاسی و دولت‌های مختلف حتی در کشورهای غربی، شکل گیرد. به همین منظور، شبکه‌های اجتماعی غربی برخلاف شعارهای آزادی بیان، طی سال‌های اخیر محدودیت‌های بی‌سابقه‌ای علیه فلسطینی‌ها و قدس شریف در فضای مجازی وضع کرده‌اند (تسним، ۱۴۰۰/۰۲/۲۲).

محدودیت گوگل علیه فلسطینی‌ها

فعالیت‌های گسترده کاربران در فضای مجازی برای دفاع از حقوق مردم فلسطین، باعث شده که انواع و اقسام سانسور و محدودیت‌ها از طریق مدعیان آزادی بیان و جریان آزاد اطلاعات علیه فلسطینی‌ها و قدس اعمال شود. برای نمونه در سال‌های اخیر موتور جستجوی گوگل در پی دستوراتی که از شبکه توزیع آموزش پیشرفته (ADL) و سازمان صهیونیسم آمریکا (ZOA) دریافت می‌کند، ربات‌های موتور جستجوی خود را به گونه‌ای برنامه‌ریزی کرده است که محتوای موافق فلسطینی‌ها و اسلام را در فضای مجازی سانسور کرده و در عوض مطالب ضداسلامی خود را در صدر موضوعات جستجو قرار دهد. همچنین درباره ضدیت گوگل با مسئله فلسطین و قدس، خبرگزاری فرانسه سال گذشته گزارش داد که مؤسسات رسانه‌ای و رسانه‌های اجتماعی در سراسر جهان به زبان‌های مختلف از جمله زبان عربی خبر داده‌اند که نام فلسطین از نقشه گوگل (Google Maps) حذف شده است. این مسئله خشم گسترده کاربران شبکه‌های مجازی را به دنبال داشت؛ به طوری که هزاران کاربر عرب‌زبان در توییتر با انتشار نقشه فلسطین اعلام کردند که حتی اگر گوگل و اپل این نقشه را حذف کنند، موجودیت آن حذف نخواهد شد (همان).

محدودیت شبکه اجتماعی اینستاگرام

شبکه اجتماعی اینستاگرام در پی حوادث و اتفاقات اخیر قدس، پست‌ها و مطالب مرتبط با محل شیخ جراح در قدس را حذف کرد. پس از این اقدام غیرقانونی، این شبکه اجتماعی در پستی با عذرخواهی بابت اختلالات پیش آمده نوشت: ما اکنون

اختلال را برطرف کردیم. به دلیل این اختلال، بسیاری از استوری‌های حاوی پست‌های چندبار به اشتراک گذاشته‌شده، هایلایت‌ها و آرشیوها تحت تأثیر قرار گرفته‌اند. ما از تمام این کاربران عذرخواهی می‌کنیم؛ به خصوص افرادی که مشغول افزایش آگاهی درباره رویدادهای مهم در سراسر جهان هستند (همان).

مسدود شدن اکانت فلسطینی‌ها به‌وسیله تویتر

علاوه بر اینستاگرام، تویتر نیز خط سانسور و اعمال محدودیت علیه قدس و فلسطینی‌ها را دنبال کرده است؛ به‌طوری‌که اکانت‌های فلسطینی‌ها محدود شده و هشتک‌ها نیز به‌وسیله این شبکه اجتماعی مسدود شده است. این محدودیت‌ها در حالی است که در سال‌های اخیر هشتک‌های ضد آمریکایی و ضد اسرائیلی در تویتر و سایر شبکه‌های اجتماعی در صدر پرکاربردترین موضوعات سیاسی در فضای مجازی در بین کاربران عرب‌زبان و جهان اسلام بوده است (تسنیم: ۱۴۰۰/۰۲/۲۲).

اکنون پس از گذر از رسانه‌های مکتوب و رسانه‌های دیداری و شنیداری، نوبت به نفوذ صهیونیست‌ها در رسانه‌های تعاملی و شبکه‌های اجتماعی در فضای مجازی رسیده است که نمونه این نفوذ و مدیریت صهیونیست‌ها بر شبکه‌های اجتماعی را می‌توان در سانسور و حذف گسترده مطالب مرتبط با فلسطین و قدس شریف و سرداران جبهه مقاومت اسلامی مثل سیدحسن نصرالله، عماد مغنیه، شهید حجازی و به‌خصوص شهید قدس «شهید حاج قاسم سلیمانی» در فضای مجازی اشاره شد.

«گزارش‌های مختلف نشان می‌دهند که شبکه‌های اجتماعی غربی مانند فیس بوک، تویتر، اینستاگرام و واتساپ، به‌عنوان قدرتمندترین ابزار کنترل و مدیریت افکار عمومی مردم دنیا، دارای پیوندهای عمیق با رژیم صهیونیستی و آژانس امنیت ملی آمریکا است و در پشت آنها مافیایی قرار دارد که از یک سو صهیونیست‌ها و از سوی دیگر با مقامات آمریکایی مرتبط است. برای نمونه «مارک زاکربرگ» مؤسس فیس بوک در فهرستی که روزنامه صهیونیستی «جروزالم پست» از پنجاه نفر از تأثیرگذاران یهودیان (صهیونیست‌ها) ارائه داده است، مارک زاکربرگ در رتبه چهارم (سه رتبه پس

از نتانیاهو نخست‌وزیر رژیم غاصب که نفر اول فهرست است) قرار دارد. بسیاری در آمریکا «زاکریا» را عامل سیا نامیده‌اند» (تسنیم: ۱۴۰۰/۰۲/۲۴). مشخص شد که فعالیت کاربران فلسطینی در فضای مجازی به‌راحتی صورت نمی‌گیرد و در مواردی آنها را این‌گونه محدود و یا مسدود می‌کنند. این مسدودیت و محدودیت‌ها نشان‌دهنده تأثیرگذاری مردم فلسطین بر فضای مجازی است که منجر می‌شود دشمن آنها را این‌گونه محدود نمایند و در نهایت از هم تأثیر و تأثر بپذیرد.

نتیجه‌گیری

فلسطین کشور مسلمان است که در سال ۱۹۴۸م از سوی اسرائیل اشغال شد و به همین منظور، جنبش‌های آزادی‌بخش در فلسطین به وجود آمدند. جنبش‌های آزادی‌بخش منحصر به فلسطین نیست؛ بلکه در کشورهای اسلامی و غیراسلامی به خاطر استعمار کشورشان به هر شکل آن، حتی به دلیل تبعیض نژادی از سوی دیگر کشورها و یا دولت استبدادی خودشان تشکیل شده است. سازمان ملل متحد، جنبش‌های آزادی‌بخش را که در پی استقلال کشورشان هستند، مشروع دانسته است که نمونه بارز آن جنبش آزادی‌بخش فلسطین است. با پیروزی انقلاب اسلامی ایران و حمایت آشکار آن از همه نهضت‌های آزادی‌خواه، به خصوص فلسطین، حیات دوباره به جان مقاومت و مبارزه همه مظلومان عالم بخشید. مفهوم فضای مجازی در دهه ۱۹۹۰م از طریق استفاده از اینترنت کاربرد عمومی پیدا کرد و اکنون به همه شبکه‌های اجتماعی، فضای مجازی اطلاق می‌شود. فضای مجازی به بستری ارزان، سریع و قابل دسترس برای غالب مردم جهان تبدیل شده است و نیمی از مردم دنیا از آن استفاده می‌کنند. این سبب شده است تا مدیریت فضای مجازی یکی از مؤلفه‌های قدرت در جامعه جهانی شناخته شود. بسیاری از کشورها در پی آن هستند تا از فضای مجازی به نفع خود استفاده کنند و با آن به اهداف خود برسند. بر همین اساس، روشن است که هم می‌شود بر فضای مجازی تأثیر گذاشت و هم از آن تأثیر پذیرفت. استکبار جهانی و اسرائیل جنایتکار همواره در تلاش بوده است تا بر این فضا حاکم‌رانی کند. فلسطین و جنبش‌های آزادی‌بخش که در میدان نبرد و جنگ سخت در مقابل آنها، همیشه در حال مبارزه و مقاومت است، از جمله اهداف آمریکا و اسرائیل بوده تا در فضای مجازی علیه آنها فعالیت کنند و به اهداف پلید خود برسند. در این نوشتار مشخص شد که فلسطین و جنبش‌های آزادی‌بخش و فضای مجازی بر یکدیگر تأثیر گذاشته و همچنین از همدیگر تأثیر پذیرفته‌اند و این تأثیر و تأثر متقابل است. ایجاد امت واحده، آرایش جنگی مجازی، توسعه گفتمان رسانه مقاومت،

بصیرت‌آفرینی، تقویت روحیه و محدود شدن کاربران فلسطینی از تأثیر و تأثرات متقابل این سه ضلع است. با آنکه غالب مدیریت و استفاده از فضای مجازی در سیطره دشمنان فلسطین است، اما حضور حامیان مقاومت و فلسطینیان تا حدودی توانست از آن به نفع خود بهره‌برداری نمایند. نقش فضای مجازی با حضور و استفاده فلسطینیان و جنبش‌های آزادی‌بخش بسیار مهم و قابل توجه است؛ به حدی که معادلات در میدان نبرد را تغییر می‌دهد. فلسطینیان و همه جنبش‌های آزادی‌بخش و حامیان محور مقاومت می‌توانند از ظرفیت فضای مجازی بیشتر از گذشته استفاده کنند و این نیازمند سرمایه‌گذاری بیشتر در این فضا است. معمولاً چنین گمان می‌رود که جایگاه فضای مجازی در مسئله فلسطین و جنبش‌های آزادی‌بخش در حد اطلاع‌رسانی از رخدادها و جنایات اسرائیل است و اینکه دشمن تا حدودی به نفع خود از این فضا استفاده می‌کند. در این نوشتار نشان دادیم که نقش فضای مجازی بسیار بیشتر از گمان مذکور است و بلکه می‌تواند بسیار فراتر نیز باشد. همچنین بیان شد که فضای مجازی یکی از مؤلفه‌های قدرت شناخته می‌شود و کشورها در تلاش هستند تا در مدیریت آن سهم شوند و با وجود کارشکنی‌های آمریکا و اسرائیل، محور مقاومت در مواردی موفق شده است از فضای مجازی به نفع خود استفاده کند. طبق بررسی انجام‌گرفته بعضی از مهم‌ترین تعاملات فضای مجازی و فلسطین و جنبش‌های آزادی‌بخش عبارت‌اند از ایجاد امت واحد مجازی، آرایش جنگی مجازی، توسعه گفتمان رسانه‌ای آزادی‌بخشی، بصیرت‌آفرینی، تقویت روحیه مقاومت و مبارزه در بین ملت‌های مسلمان. در نهایت این توصیه مورد تأکید قرار می‌گیرد که فضای مجازی علی‌رغم اینکه تحت سیطره حکومت‌های استعماری و استکباری است، ولی می‌توان با درایت از میزان تأثیرات منفی آن کاست و با حضور هوشیارانه در فضای مجازی به نفع نهضت آزادی‌بخش فلسطین و بلکه همه مظلومان جهان در مقابل نقشه‌ها و اهداف دشمن، نقش ایفا کرد و دشمن را به عقب راند.

فهرست منابع

قرآن کریم.

نهج البلاغه، ترجمه دشتی.

۱. موسوی، روح‌الله (۱۳۷۲). صحیفه امام، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
۲. موسوی، روح‌الله (۱۳۸۲). مجموعه مقالات کنگره انقلاب اسلامی، ایدئولوژی، رهبری و فرآیند انقلاب اسلامی، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
۳. امین، سیدمحمدحسین (۱۴۰۶.ق). اعیان الشیعه، بیروت، دارالتعارف.
۴. حشمت‌زاده، محمدباقر (۱۳۸۵). تأثیر انقلاب اسلامی ایران بر کشورهای اسلامی، قم، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.
۵. دهخدا، علی‌اکبر (۱۳۷۷). لغت‌نامه، دوم، تهران، مؤسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران.
۶. مؤسسه اندیشه‌سازان نور (۱۳۸۶). تروریسم و حقوق بین‌الملل، گردآوری و ترجمه گروه تحقیق مؤسسه، تهران.
۷. هاشمی، سیدمحمدجواد (۱۳۸۲). امام خمینی و همگرایی جهان اسلام، نشر نیایش.

منابع اینترنتی

8. <https://www.iribnews.ir/fa/news/2113124>
9. <https://civilica.com/doc/331181>
10. <https://farsi.khamenei.ir/>
11. <https://savaderesane.ir>
12. <https://tohfeh.farhang.gov.ir>
13. <https://donya-e-eqtesad.com>
14. <https://defapress.ir/fa/news/320479>
15. <https://www.tasnimnews.com>
16. <https://www.mehrnews.com/news/5251216>
17. <https://www.islamtimes.org/fa/article/661629>
18. <http://haghi59.blogfa.com/post/64>